

ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

Expectations of Stakeholders on the Desire of School Administrators in Educational Reform.

Under the Office of the Secondary Education Service Area 21

ฐิติมา ทะเรรัมย์*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร**

ดร.เทพรังสรรค์ จันทรังษี***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และเพศพร้อมทั้งเพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2560 รวมจำนวน 391 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 90 คน ครูผู้สอน จำนวน 155 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 56 คน และผู้ปกครองนักเรียน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) ชนิด Independent Samples สถิติทดสอบเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOWA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษมี

คำสำคัญ : คุณลักษณะอันพึงประสงค์, ผู้บริหารโรงเรียน, การปฏิรูปการศึกษา, ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

*ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

**อาจารย์ประจำหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

***ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ความคิดเห็นมากกว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา เสนอแนะไว้ 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the school administrators' Desirable Characteristics in Education reform under Secondary Educational service area office 21, 2) to compare the school administrators' Desirable Characteristics in Education reform under Secondary Educational service area office 21 on expectation of stakeholders as classified by the status of position, the difference school size, and gender. In order to develop the school administrators' desirable characteristics in education reform under secondary educational service area office 21

The samples in this research consisted of 90 school administrators, 155 teachers, 56 chairman of education, 90 student's parent, totally 391 respondents in high school under Secondary Educational service area office 21 in academic year 2017. The research instrument was the school administrators' desirable characteristics in education reform questionnaire. The statistics applied in data analysis were mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D), t-test, F-test and One way ANOVA Analysis.

The research findings were as follows:

1. The school administrators' desirable characteristics in education reform under secondary educational service area office 21 on expectation of stakeholders were at a high level in overall and each aspect.
2. The school administrators' desirable characteristics in education reform under secondary educational service area office 21 on expectation of stakeholders as classified by the status of position were significantly different at the .01 level in overall and each aspect.
3. The school administrators' desirable characteristics in education reform under secondary educational service area office 21 on expectation of stakeholders as classified by the difference school size shows the following result: the opinion of school administrators, teachers, chairman of education and student's parent in the large school more than small school at 0.01 level of significance.
4. The school administrators' desirable characteristics in education reform under secondary educational service area office 21 on expectation of stakeholders as classified by the gender were significantly different at the .01 level in overall and each aspect.
5. The development of the school administrators' desirable characteristics in education reform consist of academic leadership and ethics.

Keywords: Desirable feature, School administrators, Education reform, Stakeholders

ภูมิหลัง

การปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการ และปัจจัยต่างๆ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษา พัฒนาทั้งระบบ บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก็คือผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา จะต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และมีความเป็นประชาธิปไตย เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และคุณสมบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการปฏิบัติและพัฒนาคุณลักษณะของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาดตนเองและผู้บริหารทุกระดับให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาของประเทศให้มีคุณภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ในระดับใด
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีสถานภาพแตกต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีเพศแตกต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
5. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นอย่างไร

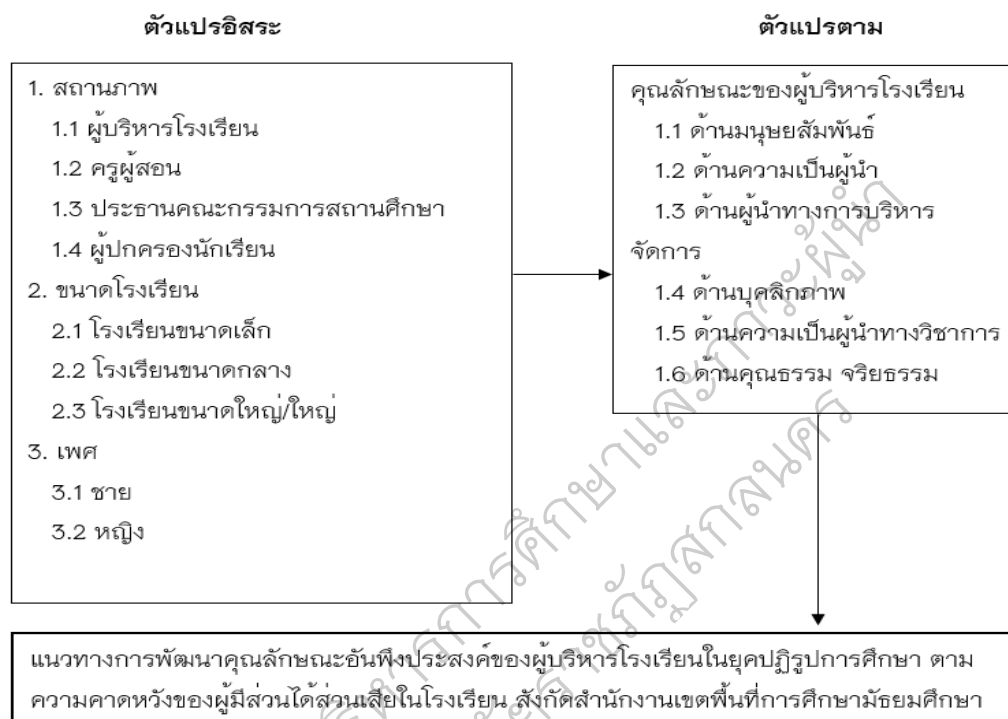
ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีสถานภาพแตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน

4. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีเพศแตกต่างกัน

5. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 22,788 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 121 คน ครูผู้สอน 2,146 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 56 คน จากทั้งหมด 56 โรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 20,465 คน จากทั้งหมด 56 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2560 รวมจำนวน 391 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 90 คน ครูผู้สอน จำนวน 155 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจำนวน 56 คน และผู้ปกครองนักเรียน 90 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน และเพศ มีลักษณะเป็นแนวตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อคุณะอันพึงประสงค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 6 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของเรนซิสไลเคอร์ท (Rensis Likert Method)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าสถิติ (t-test) ชนิด Independent Samples สถิติทดสอบเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นมากกว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีจำนวน 2 ด้านประกอบด้วย ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม สรุปจากคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านผู้นำทางการบริหารจัดการ และด้านความเป็นผู้นำ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของนักบริหารที่ดี มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัณฑิต บุตรราช (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยของ พัทธภรณ์ เหมือนรุ่ง (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการวิจัยของ ธนาภรณ์ ถัดหลาย (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนมีอาชีพตามความต้องการของครูผู้สอนและผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยของ สมจิตร จันทรเปา (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการศึกษา พบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยของสุนทร แดนดี (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า 1) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าผู้ปกครองนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นมากกว่าประธานคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านผู้นำทางการบริหารจัดการ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นมากกว่าประธานคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นมากกว่าผู้ปกครองนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าผู้ปกครองนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นมากกว่าผู้ปกครองนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ประธานคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นมากกว่าผู้ปกครองนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ต่างมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้บริหารนั้นเป็นสิ่งที่ดี และเป็นสิ่งที่สังคมต้องการให้เกิดหรือมีในตัวผู้บริหาร แต่ทว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวมีความหลากหลายและมีส่วนที่ที่แตกต่างกันออกไปในทุกๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัณฑิต บุตราช (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน ขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ด้านผู้นำทางการบริหารจัดการ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง นักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ บุคลิกภาพ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง นักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่า ในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการ สถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน อาจมีความต้องการผู้บริหารที่มีความสามารถ หรือคุณลักษณะที่แตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทร แดนดี (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับจุด .05

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกัน ต่างมีมุมมองในการพัฒนาและส่งเสริมคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ที่แตกต่างกันออกไป เพศชายอาจจะมองคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาในมุมมองที่กว้างกว่า ส่วนเพศหญิงอาจจะมองคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาในมุมมองที่แคบกว่า และละเอียดกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สมจิตร จันทรเปา (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมและรายด้านต่างกั นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตลอดจนการบริหารหลักสูตรโดยคำนึงถึงเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละระดับ โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอน ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลาย จัดสื่อเทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และดำเนินการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ วัฒนา สุวรรณไตรย์ (สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2561) กล่าวว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ควรมีการจัดอบรม เชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ ทางวิชาการให้ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ และนิเทศกำกับ ติดตามผลการประเมินผล การปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของรัชชัย โพธิ์ใส (สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2561) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้านผู้นำทางวิชาการ จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ มีการวางแผนช่วยเหลือสนับสนุนให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน มีการจัดอบรมให้ครู เกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียน เพื่อครู จะได้นำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และมีการกำกับติดตาม เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับและแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม ควรมีการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร และครูในยุคปฏิรูปการศึกษาโดยศึกษาจากกรณีปัญหาต่างๆ ในสภาพสังคมปัจจุบันร่วมกันหาแนวทางป้องกัน และแนวทางการแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารต้องมีวิธีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน กำหนดนโยบายกลยุทธ์และมาตรฐานการสอนคุณธรรมจริยธรรม โดยอยู่บนพื้นฐานการประยุกต์ใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมพัฒนาอบรมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจทัศนคติที่ดีและทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้ความสำคัญ และเอาจริงเอาจังในการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของครู แล้วผู้บริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ วัฒนา สุวรรณไตรย์ (สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2561) กล่าวว่า ควรมีการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารและครูในยุคปฏิรูปการศึกษาโดยศึกษาจากกรณีปัญหาต่างๆ ในสภาพสังคมปัจจุบันร่วมกันหาแนวทางป้องกันและแนวทางการแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนเข้าร่วมปฏิบัติธรรม และมีการติดตามประเมินผล และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ เกลิง ศรีนนท์ (สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2561) กล่าวว่า ผู้บริหารกำหนดนโยบายให้ชัดเจนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับครูได้นำไปประพฤติปฏิบัติ ผู้บริหารมีวิธีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ควรประเมินจากการมีคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณา และหาแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ มีการวางแผนช่วยเหลือสนับสนุนให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอน ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลาย จัดสื่อเทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง จำเป็นต้องดำเนินการจัดโครงการพัฒนาภาวะผู้นำได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติกรงาน การเรียนรู้ร่วมกันลักษณะ PLC การวิจัยเพื่อพัฒนา มี ต้องมีความรู้ความสามารถ ด้านวิชาการ

กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน เป็นสำคัญโดยให้บุคลากร ได้ร่วมวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ผู้บริหารและครูมีการวางแผนเพื่อพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน ผู้บริหารจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูได้มีการศึกษาดูงาน โรงเรียนที่เป็นเลิศ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นควรมีการส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร ด้านดังกล่าวให้อยู่ในระดับมากที่สุดเพื่อส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุศปฏิรูปศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านผู้นำทางการบริหารจัดการ และด้านความเป็นผู้นำ ตามลำดับ หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารควรใช้แนวทางในการพัฒนาทั้งสามด้านนี้เป็นหลัก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุศปฏิรูปศึกษา ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และเขตอื่นๆ ต่อไป

2.2 ควรมีการทำการวิจัยหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร

2.3 ควรศึกษาถึงการรับรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งจะทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้บริหารอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.4 จากผลการวิจัยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุศปฏิรูปศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และหน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและครุภัณฑ์
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปัทมญา สมัครคดี. (2559). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ศรีสะเกษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- พรพิมล นิยมพันธ์. (2559). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคาดหวังของครูและกรรมการสถานศึกษาในอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ราชบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- พัชราภรณ์ เหมือนรุ่ง. (2554). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สิงห์ ยิ้มแย้ม. (2550). ภาวะผู้นำเหมือนผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สุนทร ไครตบรรเทา. (2551). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.

- สุนันทา พ่วงทอง. (2556). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในทรรศนะของครูสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ต*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุพล วัณลินธ์. (2545). *การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้*. วารสารวิชาการ, 5(4), 16-17.
- สุนทร แดนดี. (2556). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 19*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลเย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมจิต จันทรเปา.(2556). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สาวิตรี ฤทธิกุล. (2559). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของชุมชนบางเป้ง ตำบลแสนสุข อำเภอมะเมือง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนันทา พ่วงทอง. (2554). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในทรรศนะของครูสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ต*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ไสว พลพุดธา. (2550). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียน มัธยมศึกษาจังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สันติ บุญภิรมย . (2552). *หลักการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. นนทบุรี : บริษัทไทยร่มเกล้า.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานยกรัฐมนตรี. (2553). *ขอบข่ายและภาระกิจการบริหารและการ จัดการสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544*. กรุงเทพฯ : พรักหยวกกราฟฟค
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill.
- Gold, S. F. (2000). Community organization at a neighborhood high school: Promises and dilemmas in building parent-educator partnership and collaborations. *Proquest Digital Dissertation*, 60(7), 295-A.
- Glickman, C. D. (2001). *Supervision of Instruction: A developmental Approach*. (5th ed). Boston: Allyn and Bacon.
- Hollomon, L. P. (1999). *Characteristic of the principals centers as context for profession Development*. Dissertation Abstracts International, 60 (3), 605-A.
- Mauer, E. E. (1998). *Perceived images of school administrations as portrayed in feature films, 1960-1993*. Dissertation Abstracts International, 6(59), 1885.
- Stueber, Rose Edmund. (August 2000). *The Characteristics of an Effective Lutheran High School Administrator*. Dissertation Abstracts International. 61 (2), 61-05-A.
- Taff, B.C. (1998). *Teacher perceptions of principal role behavior and school effectiveness*, Dissertation Abstarcts International, 58(7), 4286 - A.